

під безпекою дорожнього руху необхідно розуміти стан захищеності життя, здоров'я людей, їх інтересів, а також інтересів інших осіб під час переміщення людей та вантажів механічними транспортними засобами, а також людей без транспортних засобів по дорогах, який регламентується спеціальними правовими нормами, регулюється держаними органами [7, с. 58].

Поняття експлуатації транспортного засобу можна розглядати у широкому та вузькому значенні: у широкому як будь-яке використання транспортного засобу, чи то відповідно до його призначення, а саме для перевезення людей і (або) вантажу, а також встановленого на ньому спеціального обладнання чи механізмів, чи то не пов'язане з його безпосереднім призначенням, наприклад для зберігання в транспортному засобі будь-яких речей, використання обладнання, встановленого на транспортному засобі, чи виконання різноманітних робіт за допомогою транспортних засобів – сільськогосподарських, будівельних, лісових тощо; у вузькому як використання транспортного засобу, що безпосередньо пов'язане з його призначенням, а отже, і з безпекою дорожнього руху [8, с. 115].

Підсумовуючи можна зробити висновок, що під безпекою дорожнього руху та експлуатації транспорту як складової частиною публічного порядку і публічної безпеки слід розуміти стан захищеності життєво важливих інтересів учасників дорожнього руху і суспільства в цілому від загрози виникнення дорожньо-транспортних пригод і їх негативних наслідків в процесі використання транспортного засобу, що безпосередньо пов'язане з його призначенням.

Список бібліографічних посилань

1. Крищенко А. Є. Особливості визначення терміна «публічна безпека і порядок». *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2017. № 1 (102). С. 206–214.
2. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 15.02.2019).
3. Про транспорт : закон України від 10.11.1994 № 232/94-ВР // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/232/94-вр> (дата звернення: 15.02.2019).
4. Про автомобільний транспорт : закон України від 05.04.2001 № 2344-III // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2344-14> (дата звернення: 15.02.2019).
5. Безопасность // Толковый словарь русского языка / С. И. Ожегов, Н. Ю. Шведова. М. : Азъ, 1992. URL: <https://classes.ru/all-russian/russian-dictionary-Ozhegov-term-1356.htm> (дата звернення: 15.02.2019).
6. Значение слова безопасный в Словаре Даля // Slovar.cc : сайт. URL: <https://slovar.cc/rus/dal/538204.html> (дата звернення: 15.02.2019).
7. Адміністративна та кримінальна відповідальність за правопорушення (злочини) у сфері безпеки дорожнього руху : навч. посіб. / А. І. Перепелиця, А. О. Собакарь, М. В. Палій та ін. Донецьк, 2011. 304 с.
8. Гаркуша В. В. Правомірна експлуатація транспортних засобів як об'єкт контролю ДАІ. *Право і суспільство*. 2011. № 2. С. 112–116.

Одержано 28.02.2019

УДК 343.341

Карина Олександрівна БЕЛЄВЦОВА,

курсант 2 курсу факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Дмитро Юрійович КОНДРАТОВ,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри кримінального права і кримінології факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

ОЗБРОЄНІСТЬ ЯК ОЗНАКА БАНДИ

Організована злочинність має підвищений ступінь суспільної небезпечності, оскільки вона посягає не лише на нормальне функціонування підприємств, установ, організацій, але і на життя та здоров'я особи, власність тощо. Висока суспільна небезпечність бандитизму визначається тим, що для досягнення своїх цілей банда використовує зброю, обіг якої, на даний момент в Україні є

певною мірою неконтрольованим. Отже, бандитизм сьогодні створює загрозу для нормального існування держави як такої та несе потенційну небезпеку для кожного громадянина.

Відповідно до ст. 257 КК України бандитизм – це організація озброєної банди з метою нападу на підприємства, установи, організації чи на окремих осіб, а також участь у такій банді або у вчинюваному нею нападі [1].

Виходячи із цього законодавчого положення, при кваліфікації бандитизму слід установлювати п'ять обов'язкових, невід'ємних ознак банди як стійкого злочинного об'єднання: наявність у ній кількох (трьох і більше) суб'єктів злочину; стійкість; озброєність; загальна мета її учасників – вчинення нападів на підприємства, установи, організації чи на окремих громадян; спосіб вчинення злочину – напад на підприємства, установи, організації чи на окремих осіб [2, с. 584].

Таким чином, однією з обов'язкових ознак, що відмежовує банду від інших форм організованих злочинних об'єднань, виступає озброєність. З цього приводу В. М. Куц зазначає, що «... дії, спрямовані на забезпечення організованого злочинного угруповання зброєю з метою створення банди, слід вважати ознакою бандитизму, а не окремим злочином, що потребує самостійної кваліфікації, адже в ст. 257 КК України йдеться про організацію не будь-якого злочинного угруповання, а лише озброєного. Процес озброєння такого угруповання є складовою процесу його організації. Іншими словами – «організувати озброєну банду» означає не лише об'єднати не менш як трьох суб'єктів в організовану злочинну спільноту з метою нападу (нападів) на визначені в цій статті об'єкти, а й забезпечити її зброєю, тобто озброїти» [3, с. 109].

У свою чергу, у п. 18 Постанови Пленуму Верховного Суду України № 13 від 23 грудня 2005 року «Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями» зазначається, що «обов'язковими ознаками організації банди є мета цієї діяльності – вчинення нападів – та озброєність її учасників або хоча б одного з них (в останньому випадку інші учасники мають знати про це й усвідомлювати можливість застосування зброї під час нападів)» [4, с. 229]. Проте, ні ознака озброєності, ні поняття зброї Верховним Судом України не розкриваються, лише уточнюється: «... треба мати на увазі, що банда може бути озброєна і гладкоствольною зброєю» [4, с. 229].

Таким чином, невизначеним залишається питання про зброю, якою може бути озброєна банда. Адже, її учасники можуть використовувати у якості зброї не лише холодну чи вогнепальну зброю, а і предмети господарського призначення, вибухові речовини, саморобні вибухові пристрої, пневматичну або газову зброю тощо. Зауважимо на тому, що в теорії кримінального права також немає єдності думок щодо тлумачення цієї ознаки, що знову ж таки ускладнює її застосування під час кваліфікації злочинів. Така ситуація склалася через відсутність законодавчого визначення цього поняття.

Зазначимо, що переважна більшість науковців схиляється до думки, згідно якої під озброєністю банди слід вважати наявність хоча б у одного з її членів вогнепальної або холодної зброї за умови обізнаності інших членів банди про таку наявність і про можливість застосування зброї під час нападів [2, с. 584; 5, с. 46; 6, с. 175].

Проте, в доктрині кримінального права деякі вчені зазначають, що таке обмежувальне тлумачення не відповідає положенням ст. 257 КК, у якій йдеться про озброєність взагалі а не лише озброєність вогнепальною або холодною зброєю.

Зокрема, на думку В. П. Тихого під зброєю, наявність якої хоча б у одного члена банди утворює її озброєність, слід розуміти пристрої, прилади та інші предмети, конструктивно призначені і технічно придатні для ураження живої чи іншої цілі, тобто зброя у вузькому, власному значенні слова. Така зброя може бути вогнепальною, холодною, вибуховою тощо [7, с. 128]

У свою чергу, В. О. Навроцький зазначає, що для озброєності банди необхідно, щоб хоча б у одного з її учасників були предмети, які спеціально пристосовані для враження людей, не мають іншого (господарського, спортивного) призначення та на які поширюється спеціальний правовий режим (вони є об'єктом дозвільної системи або носіння їх громадянами заборонено) [7, с. 128–129].

Дуже цікаві статистичні дані з розглядуваного нами питання наводять у своєму дослідженні В. В. Бедриківський та О. М. Литвинов. Так, вони зазначають, що «Аналіз матеріалів кримінальних справ про бандитизм дозволив нам встановити, що в якості знарядь скоєння

бандитських нападів виступають: автоматична і напівавтоматична зброя (кулемети, автомати, пістолети, револьвери, карабіни) – 45 %; обрізи мисливських рушниць та гвинтівок – 24 %; холодна зброя (фінські ножі, кинджали, штик-ножі, стилети, кастети, нунчаки, кістені, заточки тощо) – 17 %; спеціальні засоби (гумові кийки, електрошокери, спеціальні вибухові засоби типа «Ключ», «Імпульс», балончики зі сльозогінним газом) – 7 %; вибухові пристрої (шашки, детонатори, порох, піроксилін, динаміт інша вибухівка) – 3 %; отруйні речовини та їх сполуки – 1 % тощо» [5, с. 48].

Таким чином, аналіз судової практики показує, що хоча у переважній більшості випадків банди й були озброєні саме вогнепальною або холодною зброєю, проте, як ми можемо побачити з наведених прикладів, не є виключенням і випадки коли під час вчинення бандитських нападів члени банди у якості озброєння використовують й інші предмети. На підставі цього можна зробити висновок про те, що обмежений перелік предметів, які банди можуть використовувати під час нападів, не відповідає сучасним реаліям злочинної діяльності цих організованих формувань. На сьогодні, з огляду на не врегульованість досліджуваного питання, визнання банди озброєною за наявності в її арсеналі інших видів зброї спричиняє труднощі кваліфікації та розслідування бандитизму і, врешті-решт, може бути підставою для скасування судового вироку.

Тому, підсумовуючи вищевикладене, ми не можемо не погодитися з думкою А. А. Вознюка, який зауважує, що «... з огляду на широке розмаїття різновидів зброї, а також інших предметів, які банда може використовувати під час нападів, пропонується доповнити ст. 257 КК України приміткою, в якій визначити, що озброєність банди означає наявність у неї не лише зброї, а й “інших предметів, спеціально пристосованих або заздалегідь заготовлених для фізичного чи психічного насильства під час нападу”» [6, с. 175].

Отже, ми підтримуємо точку зору тих вчених, які під озброєністю банди розуміють не лише наявність вогнепальної або холодної зброї хоча б в одного члена банди (при цьому решта їх має знати, що вона наявна та може бути застосована під час нападу), але й наявність хоча б в одного члена банди пристроїв, приладів або інших предметів, конструктивно призначених і технічно придатних для ураження живої чи іншої цілі, які можуть бути застосовані під час здійснення нападів на підприємства, установи, організації чи окремих осіб, чи за інших обставин, пов'язаних з існуванням та діяльністю банди.

Список бібліографічних посилань

1. Кримінальний кодекс України : закон України від 05.04.2001 № 2341-III // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 25.02.2019).
2. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за заг. ред. О. М. Джужі, А. В. Савченка, В. В. Чернея. Київ : Юрінком Інтер, 2017. 1104 с.
3. Куц В. М. Озброєння банди як складова її організації та функціонування. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2017. № 1. С. 107–113.
4. Постанови Пленуму Верховного Суду України у справах кримінальної спеціалізації. Харків : Константа, 2018. 320 с.
5. Бедриківський В. В., Литвинов О. М. Бандитизм: соціально-правовий і кримінологічний аналіз : монографія / за наук. ред. О. Н. Ярмиша. Харків : Вид-во Харків. нац. ун-ту внутр. справ, 2009. 162 с.
6. Вознюк А. А. Відповідальність за бандитизм за кримінальним законодавством України та інших держав. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2013. № 3 (31). С. 171–178.
7. Радіонов І. І. Кримінальна відповідальність за бандитизм. Сімферополь : Фірма Голан, 2008. 212 с.

Одержано 05.03.2019